

Úloha I.1 ... zahušťující Hofmann

2 body; (chybí statistiky)

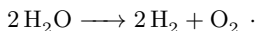
Při elektrolýze vody v Hofmannově přístroji je elektrolytem roztok kyseliny sírové ve vodě. Hmotnost kyseliny v roztoku je prakticky konstantní, ale jak již samotný název napovídá, voda se postupně rozkládá na vodík a kyslík. Tím se zvyšuje zastoupení kyseliny v roztoku. Za jak dlouho stoupne hmotnostní zlomek kyseliny v roztoku na dvojnásobek, pokud roztokem prochází proud $I = 1$ A, původní hmotnostní procento kyseliny bylo $w_0 = 5\%$ a objem roztoku v nádobě byl původně $V_0 = 21$?

Karel opět přemýšlel nad elektrolýzou.

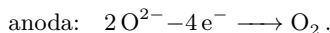
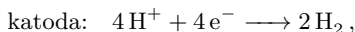
Ze všeho nejdříve si zjistíme, jaká je počáteční hmotnost celého roztoku. Tu spočítáme jednoduše jako

$$m_{\odot} = V_0 \varrho_0,$$

kde $\varrho_0 = 1032 \text{ kg}\cdot\text{m}^{-3}$ je hustota 5% roztoku kyseliny sírové, jejíž hodnotu můžeme najít na internetu.¹ Ze zadání víme, že množství kyseliny sírové se nemění. Aby tedy hmotnostní zlomek stoupl na dvojnásobek, musí hmotnost roztoku klesnout na polovinu, tj. na hodnotu $m_{\odot}/2$. Proto celý úbytek hmotnosti $\Delta m = m_{\odot}/2$ musí být dán rozkladem vody podle rovnice

Jednotlivé děje na elektrodách můžeme zjednodušeně popsat jako

Z Faradayových zákonů elektrolýzy umíme spočítat množství vyloučené látky na elektrodě podle vztahu

$$m = \frac{ItM}{zF},$$

kde I je proud procházející roztokem, t čas, po který elektrolýza probíhá, M molární hmotnost vyloučené látky, z počet elementárních nábojů potřebných pro vyloučení jedné molekuly a $F = 9,65 \cdot 10^4 \text{ C}\cdot\text{mol}^{-1}$ je Faradayova konstanta. Vyberme si jednu vylučovanou látku, třeba kyslík O_2 (výpočet při výběru vodíku je analogický). Z poměru molárních hmotností $M_{\text{O}} = 0,016 \text{ kg}\cdot\text{mol}^{-1}$, $M_{\text{H}_2\text{O}} = 0,018 \text{ kg}\cdot\text{mol}^{-1}$ vyplývá, že při rozložení vody o hmotnosti Δm se na anodě vyloučí kyslík o hmotnosti

$$\frac{16}{18} \Delta m = \frac{4}{9} V_0 \varrho_0.$$

Dále si je ještě třeba uvědomit, že na vyloučení jedné molekuly kyslíku o molekulové hmotnosti $M_{\text{O}_2} = 0,032 \text{ kg}\cdot\text{mol}^{-1}$ jsou třeba $z = 4$ elektrony. Nyní si již z rovnice výše můžeme vyjádřit t , dosadit hodnoty všech veličin a vypočítat čas, po který musí elektrolýza probíhat

$$t = \frac{zFm_{\text{O}_2}}{IM_{\text{O}_2}} = \frac{4V_0\varrho_0zF}{9IM_{\text{O}_2}} \doteq 128 \text{ dní}.$$

¹<http://chemicron.wz.cz/hustoty.html>

Všimněme si, že výsledný čas je velmi dlouhý, což je ovšem dáno velkým množstvím vody, které je nutné rozložit.

Veronika Dočkalová
verca@fykos.cz

Fyzikální korespondenční seminář je organizován studenty MFF UK. Je zastřešen Oddělením pro vnější vztahy a propagaci MFF UK a podporován Ústavem teoretické fyziky MFF UK, jeho zaměstnanci a Jednotou českých matematiků a fyziků.

Toto dílo je šířeno pod licencí Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported.
Pro zobrazení kopie této licence, navštivte <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>.